

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6CoZm/9/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113209367
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8113209367.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Petra Šama a JUDr. Jozefa Engela v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČ: 26429705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36864421, proti žalovanej: D. N., nar. X.X.XXXX, naposledy bytom Y. XXX/X, XXX XX G., U. Č. T. T. I., zastúpená opatrovníčkou J. Y., súdnou tajomníčkou Okresného súdu Prešov, o zaplatenie 610,78 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 19CbZm/92/2013-150 zo dňa 4.4.2016, jednomyseľne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania.

N e p r i z n á v a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom konanie o zaplatenie 0,19 % zmenkového úroku denne zo sumy 610,78 eur od 19.5.2009 do 2.8.2009 zastavil. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Náhradu trov konania odporkyni nepriznal.

V dôvodoch rozsudku súd uviedol, že navrhovateľ podal dňa 28.3.2013 na súd návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, ktorým sa domáhal voči odporkyni zaplatenia 610,78 eur, zmenkového úroku vo výške 0,25

% denne zo sumy 610,78 eur od 19.5.2009 do zaplatenia, 6 % zákonného ročného úroku zo sumy 610,78 eur od 3.8.2009 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 2,04 eur, pričom svoj návrh odôvodnil tým, že je ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 5.12.2008 na zmenkovú sumu 610,78 eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 19.5.2009. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia.“ Zmenka bola vystavená dňa 5.12.2008 (dátum vystavenia) na sumu 610,78 eur, pričom do jej textu bol poňatý záväzok odporkyne zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25 % denným úrokom od 19.5.2009. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil 0 eur, pričom na zmenkovú sumu uhradil 0 eur a na úroky uhradil 0 eur. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“ indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Navrhovateľ je podľa výpisu z Obchodného registra Mestského súdu v Prahe je v pod č. C81616 zapísaný s dňom zápisu 24.1.2001 v predmete činnosti o.i. od vzniku až po 8.1.2013 činnosť ekonomických poradcov, sprostredkovateľská činnosť. Obchodná spoločnosť Pohotovosť, s. r. o je podľa výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I, oddielu Sro, vložka 23636/B zapísaná s dňom vzniku 14.3.2001 v predmete činnosti

o.i. poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Spoločníkmi tejto spoločnosti sú N. Q. a LUKA & BRAMER, spol. s r. o., Pribinova 25, Bratislava. Odporkyňa je fyzická osoba - spotrebiteľka. Dňa 5.12.2008 uzavrela odporkyňa s obchodnou spoločnosťou Pohotovosť s. r. o. zmluvu o úvere č. XXXXXXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 331,94 eur s tým, že odporkyňa sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 321,32 eur, celkovo zaplatiť čiastku 653,26 eur v 12 mesačných splátkach po 54,46 eur počnúc dňom 14.1.2009 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. V spodnej časti tejto formulárovej zmluvy, ktorá podľa názvu bola uzavretá v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, žalovaná vyhlásila, že sa oboznámila a súhlasí s obsahom zmluvy o úvere, aj s obsahom plnomocenstiev v nej uvedených a súhlasí so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, ktoré sú na zadnej strane tejto zmluvy; nemá k nim žiadne výhrady a zaväzuje sa ich dodržiavať. Podľa čl. 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru nazvaného Dohoda o vyplnení zmenky, na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúcej z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi, vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časť splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh. Navrhovateľ predložil originál zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 5.12.2008 na zmenkovú sumu 610,78 eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 19.5.2009. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia.“ Podľa originálu predloženej zmenky, táto v ľavom dolnom rohu obsahuje údaj číslo zmluvy: XXXXXXXX a za miesto splatenia je určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa a to spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. Predmetom nároku navrhovateľa, ktorý ho uplatňuje v zmysle ustanovení čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, nárok vyplývajúci podľa neho z uzavretej vistazmenky a domáha sa, aby súd formálne posudzoval predmetný právny vzťah výlučne podľa zásad zmenkového práva. Keďže sa však evidentne jedná o spotrebiteľský právny vzťah, je potrebné vyporiadať sa aj s otázkou platnosti uzavretej zmluvy o úvere, ktorá bola kauzálnym vzťahom na vystavenie tejto zmenky ako blankozmenky. Zmluva o úvere bola uzavretá za účinnosti zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, pričom podľa ustanovenia § 4 tohto zákona, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať o. i. podľa písm. k) priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere zverejnenú podľa § 7a ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok; platnou priemernou hodnotou ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatvorených do 15 kalendárnych dní po zverejnení priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov za príslušný kalendárny štvrtrok, je priemerná hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver za predchádzajúci kalendárny štvrtrok. Podľa ustanovenia § 4 ods. 3 tohto zákona, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje tento údaj, úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. V danom prípade je teda evidentné, že spoločnosť Pohotovosť, s. r. o. uzavrela s odporkyňou zmluvu o spotrebiteľskom úvere, v ktorom chýbala táto podstatná náležitosť zmluvy a následkom toho sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Blankozmenka, ktorá bola vyplnená ešte pôvodným veriteľom zabezpečovala tak evidentne záväzok zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a to napriek tomu, že vo formulárovej zmluve je uvedený len odkaz na ustanovenie § 497 Obchodného zákonníka a v bode 17. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru si účastníci dohodli režim Obchodného zákonníka. Zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, v znení platnom v čase uzavretia zmluvy je špeciálnou právnou úpravou k všeobecnej právnej úprave, ktorou je v prípade spotrebiteľských zmlúv Občiansky zákonník a v častiach, ktoré spotrebiteľa nepoškodzujú Obchodný zákonník. Podľa § 53 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto

zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané. Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Súd uviedol, že otázky vystavenej blankozmenky je potrebné posudzovať podľa ustanovení § 10 zákona č. 191/1950 Zb. / zákon zmenkový a šekový/ podľa ktorého, ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané okrem, ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou neobanlivosťou. Podľa § 11 tohto zákona, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom). Podľa odbornej literatúry /Josef Kotásek - Změnečné právo, Vydavatel'stvo: Prospektrum spol. s r. o. 2006;/ podstatou blankozmenky je dohoda o vyplňovacom zmenkovom práve, ktorú súčasne s vystavením listiny uzatvára vystaviteľ blankozmenky s nadobúdateľom. Dohoda nemusí mať písomnú formu a dôkazom jej uzavretia môže byť aj jednostranne formulované vyhlásenie dlžníka o udelení vyplňovacieho práva. Na základe tejto dohody získava majiteľ istiny právo doplniť nehotovú listinu na zmenku za vopred určených kritérií. Ide o zvláštne neodvolateľné majetkové právo, ktoré je spojené s listinou. Vyplňovacie právo vzniká dohodou strán a zaniká predovšetkým jeho využitím. Vystavením blankozmenky sa podpísaný vystavuje rizikám, tlakom a situáciám, ku ktorým by inak mohol zostať spravidla ľahostajný. Všetky nepriaznivé následky dopadajú na podpísaného. Pokiaľ bola listina vyplnená inak, než ako bolo dohodnuté, svedčí dlžníkovi námietka protizmluvného doplnenia blankozmenky. Ak bola doplnená vyššia suma, než ako bolo dohodnuté, je v tejto nesprávnej čiastke obsiahnutá i správna suma nižšia. Do výšky čiastky zodpovedajúcej dohode - o porušenie dohody nejde a námietka by preto v tejto časti nemala mať úspech. Situácia sa pre dlžníka komplikuje indosáciou zmenky. Aby sa touto námietkou mohol brániť dlžník voči novému majiteľovi, musí mu o.i. dokázať, že bol pri nadobúdaní zmenky v zlej viere alebo pri nadobúdaní zmenky sa previnil hrubou neobanlivosťou. V zlej viere jedná typicky ten, kto vedel o dohode o vyplňovacom práve, s ktorou je text zmenky v rozpore a zmenku napriek tomu nadobudol. V hrubej neobanlivosti koná ten, kto sa pri zachovaní základného úsilia a starostlivosti mohol dozvedieť o vadnom doplnení blankozmenky a neurobil tak. Nadobúdateľ zmenky má s náležitou starostlivosťou zistiť obsah dohody. Pokiaľ mohol bez väčších prekážok zistiť obsah dohody o vyplňovacom práve a napriek tomu tak neurobil, jedná pri nadobúdaní zmenky v hrubej neobanlivosti a možno proti nemu uplatniť príslušnú námietku dlžníka. Pokiaľ pôvodný majiteľ blankozmenky vyplnil údaje v rozpore s dohodou, mala by byť námietka dlžníka braná do úvahy v každom prípade. Zatiaľ čo článok 1 § 17 sa obmedzuje na námietky interpartes, teda na námietky z vlastných vzťahov medzi konkrétnym veriteľom a dlžníkom, je úprava námietok u blankozmenky pojatá všeobecne a zásadne s účinnosťou pre všetkých zmenkových dlžníkov, ktorí sa vedome so súhlasom majiteľa podpísali na blankozmenku. Navrhovateľ sa dovoľával abstraktnosti zmenky a jej prísnej formálnosti, ale keďže táto zmenka zabezpečuje spotrebiteľský záväzok, neplatí s ohľadom na ustálenú európsku spotrebiteľskú legislatívu všeobecne uznávaná teória o tom, že súdy nie sú povinné skúmať kauzu zmenky a majú postupovať len z hľadiska dodržania predpisov zmenkového práva. Odklon od tej všeobecnej teórie je prezentovaný aj v Náleze Ústavného súdu Českej republiky č. Pl.ÚS 16/12, v ktorom sa konštatuje, že zmenky, ktoré zabezpečujú spotrebiteľské záväzky, musia byť prístupné na preskúmanie kauzy zmenky z hľadiska ochrany spotrebiteľa v záujme zachovania ich práva tak, aby nedošlo k zneužitiu neznalosti prísne formalistických zákonných zmenkových ustanovení veriteľmi v neprospech spotrebiteľov. Právna úprava zmienek nie je všeobecne známou ani prevažne odborne právnicko zdatnému okruhu účastníkov medzi ktorých spotrebiteľia bez týchto znalostí určite nemôžu patriť. Dňa 18.7.2013 vydal Ústavný súd Českej republiky nález pod sp.zn. IV.ÚS 457/10, ktorým potvrdil názor na postavenie spotrebiteľa ako slabšej strany v oblasti zmenkového práva, ktorému je potrebné poskytnúť ochranu, viacmenej túto ochranu nemožno dosiahnuť prostredníctvom legislatívnych zásahov do úpravy zmenkového práva ale pomocou výkladu práva všeobecnými súdmi v konkrétnych prípadoch ich rozhodovacej praxe. Z predložených listinných dokladov je evidentné, že ustanovenia o Dohode o vyplnení zmenky sú uvedené na druhej strane formulárovej zmluvy - na prvej strane, ktorá je spotrebiteľom podpísaná a ktorá by mala byť rozhodujúcou pre deklarovanie najdôležitejších zmluvných ustanovení, nie je o zabezpečení záväzku blankozmenkou ani zmienky. Drobné písmo, ktorým je aj bod 14. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, písaný, je nepriehľadný a táto zmluvná podmienka ani nebola individuálne dojednaná a je zrejme, že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach

zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Tým došlo k skutočnosti, že takéto zmluvné dojednanie je potrebné považovať za neprimeranú zmluvnú podmienku a v rozpore ako s dobrými mravmi tak poctivým obchodným stykom. Navyše prvý nadobúdateľ zmenky, obchodná spoločnosť Pohotovosť s. r. o. vyplnila zmenku v rozpore so skutočnou dlžnou sumou, ktorá ku dňu vyplnenia blankozmenky pre neho vyplynula z uzavretej zmluvy o úvere vzhľadom na to, že v zmluve nebola uvedená ročná percentuálna miera nákladov a týmto nárok prvého nadobúdateľa zmenky mohol v zmenke obsahovať iba suma poskytnutého úveru bez poplatkov a bez úrokov. Následne na to, čo sa Pohotovosti s. r. o. na základe takto vyplnenej zmenky nepodarilo v rozhodcovskom konaní uspieť a nadobudnúť predmetné sumy, zmenku rubopisom postúpil ďalšiemu nadobúdateľovi zmenky. Súd v tejto súvislosti poukázal na to, že po prijatí spoločného stanoviska ustálila sa rozhodovacia prax súdov v obvode Krajského súdu v Prešove tak, že je potrebné prihliadnuť k tomu, že ak spotrebiteľská úverová zmluva, ktorá predstavuje kauzálny vzťah a zabezpečenie zmenkou sledovalo zabezpečiť nároky z nej plynúce, môže obsahovať všeobecné podmienky podľa § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka, ale tieto nemôžu vytvárať nové zmluvné záväzky, napríklad uzatvárať dohody o platení zmluvnej pokuty, uzatvárať ručiteľské vyhlásenia, uzatvárať rozhodcovské zmluvy, poprípade uzatvárať dohodu o vyplnení zmenky, ktoré zmluvy majú byť samostatnými právnymi úkonmi na osobitných listinách, a nemôžu byť súčasťou Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, naviac nepodpísaných dlžníkom. Nie je možné uzavrieť dohodu o vyplnení zmenky odkazom na Všeobecné obchodné podmienky, ktoré by mali byť súčasťou úverovej zmluvy. Ak je aj dané v úverovej zmluve prehlásenie, že dolu podpísaný dlžník vyhlasuje, že sa oboznámil a súhlasí s obsahom tejto zmluvy o úvere, ako aj s obsahom plnomocenstiev v nej uvedených a súhlasí so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, ktoré sú na zadnej strane tejto zmluvy, nemá k nim žiadne výhrady a zaväzuje sa ich dodržiavať, tak takéto prehlásenie dlžníka neznamena uzavretie dohody o vyplnení zmenky už vzhľadom na znenie § 53 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, že za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané a sú neplatné pre ich neprijateľnosť. Keďže podaním doručeným súdu dňa 22.12.2015 navrhovateľ zobral čiastočne návrh späť v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, v tejto časti súd konanie zastavil podľa § 96 O.s.p. a vo zvyšku nedôvodný návrh zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., ale keďže úspešnej odporkyne trovy konania nevznikli, tieto jej nepriznal.

Proti tomuto rozsudku voči výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, ako aj voči výroku o náhrade trov konania, podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Navrhuje rozsudok zmeniť a návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovieť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súd neuvádza, na základe ktorej zo strán vykonal dokazovanie „listinnými dokladmi“, alebo či tieto dôkazy vykonal na základe vlastného uváženia. Súd musí k otázke vykonávania iných, ako účastníkmi navrhnutých dôkazov, pristupovať vyvážene, aby nedošlo k narušeniu rovnosti strán v spore. Navrhovateľ predložil ako dôkaz svojich nárokov platnú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb., dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu nebolo žiadnych námietok a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonávanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta prvá in fine O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhov odporcu a bez legitímneho podnetu na farchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa. Odporca sa tejto obrany nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval a svojím konaním ju prakticky uznal. Súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd. Súdom uvádzané údajne nesporné skutočnosti neboli tvrdením ani jedného z účastníkov. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporca, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nevyjadrili. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd predovšetkým ignoroval § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jej vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR spisovej značky 5 Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu a predovšetkým odporca v tejto situácii nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby túto úlohu prevzal súd a suploval aktivitu odporcu. Súd porušuje poučovaciu povinnosť súdu prekročením § 5 ods.1 O.s.p.. Súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, súd prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Poukázal v tejto súvislosti na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, kde pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní. Pokiaľ súd odkázal na Nález Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 457/10 je dôležité uviesť, že vo veci, ktorou sa zaoberal Ústavný súd ČR, došlo zo strany odporcu k obrane - odporca vzniesol námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu. Podobne aj v konaní Pl.ÚS 16/12 ide o postup podľa skráteného konania, kde sa Ústavný súd ČR zaoberal návrhom na zrušenie § 175 O.s.p.. Vo veci navrhovateľ podal námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu v rámci stanovenej zákonnej trojdňovej lehoty. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťal aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Vyplýva to z formulácie § 4 ods. 6 zákona a spojenia „v čase vyplnenia“ zo slov „vyplnenú veriteľom“, z ktorej je zrejmé, že zákonodarcu pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Z uvedeného vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemôže byť ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek. Súd zovšeobecňuje svoje tvrdenia keď uvádza, že odporca v čase uzatvárania dotknutej zmluvy o úvere nebol schopný posúdiť zákonné dôsledky uzavretej dohody o vyplnení zmenky. V tejto súvislosti navrhovateľ odkázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.11.2013 sp. zn. 43CoZm/18/2013. V ďalšom odkázal na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, ktoré bolo vydané v skutkovo a právne zhodnej veci navrhovateľa, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Žalovaná sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok bez toho, aby nariadil odvolacie pojednávanie a na tomto pojednávaní zopakoval, či doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Právnym dôsledkom takéhoto postupu odvolacieho súdu je jeho viazanosť skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1, 3, 4, 5 a § 214 ods. 2 O.s.p.).

Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote termín verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke súdov SR (§ 211 ods.2, § 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Odvolací súd mal na zreteli i to, že v súlade s článkom 17 ods. 1 Nariadenia EP a Rady (ES) č.861/2007 (ďalej len Nariadenie), Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky, bude možné v súlade s článkom 17 Nariadenia, podať opravný prostriedok „odvolanie“ (§ 201 a nasl. O.s.p.) na „krajské súdy“. V odvolacom konaní začatom podaným odvolaním podľa článku 17 Nariadenia

rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia).

Po takomto prieskume napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody nie sú spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti i o náhrade trov konania.

Predmetom odvolacím súdom preskúmaného rozhodnutia je nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom na základe uvedeného Nariadenia EP a Rady (ES) č. 861/2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by malo byť zjednodušenie prístupu k spravodlivosti. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu pre nerovnováhu vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov poskytovaných veriteľom v rôznych členských štátoch, vedie k potrebe prijatia právnych predpisov Spoločenstva zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov celej Európskej únie (bod 7 Preambuly Nariadenia). V záujme uľahčenia uznávania a vykonávania rozsudku by sa mal rozsudok vydaný v jednom členskom štáte v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu uznať a byť vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby doložky vykonateľnosti a bez akejkoľvek možnosti namietať proti jeho uznaniu (bod 30 Preambuly Nariadenia). Je možné čiastočne s odvolateľom súhlasiť, že konanie podľa uvedeného Nariadenia má v zásade písomnú povahu (viď čl.5 ods.1, čl. 8, čl. 9 ods.1 Nariadenia). Pokiaľ sa však potreba ústneho pojednávania ukáže ako potrebná (nutná), alebo ak o to požiada niektorá zo strán, súd by mal nariadiť vo veci pojednávanie. Nutným je nariadiť ústne pojednávanie najmä vo veciach skutkovo a právne zložitých, v ktorých súd považuje za potrebné vec s účastníkmi prejednať za ich prítomnosti. Odvolací súd je toho názoru, že ak v predmetnej veci prvostupňový súd sám i bez procesnej iniciatívy účastníkov realizoval ex offo prieskum uplatnených zmenkových nárokov aj z pohľadu samotnej kauzy, ktorá predchádzala vystaveniu zmenky, a poskytol priestor účastníkom konania, aby sa k týmto dôkazom vyjadrili na pojednávaní, nekonal v rozpore s Nariadením ani v rozpore s vnútroštátnym procesným právom.

Opodstatnenosť ex offo prieskumu uplatnených zmenkových nárokov, založeného na poskytnutí ochrany spotrebiteľovi bola jasným, zrozumiteľným a najmä presvedčivým zdôvodnením napadnutého rozhodnutia vysvetlená a nemožno označiť za dôvodnú odvolaciu námietku o porušovaní rovnosti procesných strán v konaní.

To, že sa pri takomto postupe súd nedopustil procesného či hmotnoprávneho pochybenia podporujú aj závery zo zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijatého na zasadnutí dňa 20.10.2015, podľa ktorého

„ I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

a) pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

b) pokiaľ súd nevzhliadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

K tomuto odvolací súd dodáva, že z vykonaného dokazovania je evidentné, že predmetná zmenka bola vystavená ako zabezpečovacia zmenka plnenia z úverovej spotrebiteľskej zmluvy. Svedčí o tom rovnaké číslo zmluvy i rovnaké číslo zmluvy uvedené na zmenke. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje znenie § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom v čase uzavretia úverovej zmluvy, podľa ktorého platí, že v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa, alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Z uvedeného textu teda vyplýva, že predmetná zmenka mohla byť vyplnená len v súlade so znením tohto ustanovenia, k čomu však nedošlo, pretože zmenková suma presahuje výšku maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť aj to, že súd i pri rešpekte k špecifickej a prísne formálnej povahe inštitútu zmenky je vždy povinný prihliadnuť k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov súd nesmie prehliadnuť ich špecifické záujmy a postavenie. Pri svojej rozhodovacej činnosti musí súd hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkového inštitútu neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

V tomto smere odvolací súd odkazuje aj na judikované závery, vyplývajúce z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ, podľa ktorých súdy sú povinné aj bez návrhu posúdiť nekalý charakter neprijateľnej zmluvnej podmienky, aby sa skutočne dosiahol sledovaný zmysel a cieľ čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS. Tu možno spomenúť napr. rozhodnutie vo veci Mostaza Claro C-168/05, Godart C-429/05 alebo Oceano Gruppo Editorial C-240/98 až C-244/08. Čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách stanovuje: „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“ Vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú Smernica 93/13/EHS zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku (viď napr. v rozsudku C 76/10 čl. 50). V súvislosti s rozsudkom na základe uznania treba spomenúť aj rozhodnutie COFIDIS C-473/00, v ktorom súd rozhodol, že s ohľadom na potrebu ochrany spotrebiteľa a naplnenie čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS, ktorý predstavuje kogentné pravidlo európskeho práva, súd nemá aplikovať a prihliadnuť na také procesné pravidlo vnútroštátneho práva, ktoré vo svojich účinkoch bráni naplneniu myšlienky a zmyslu ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami zavedenej Smernicou Rady 93/13/EHS.

Z hľadiska právneho posúdenia veci je žiadúce dať do pozornosti i skutočnosti vyplývajúce z dôvodov vyššie uvedeného zjednocujúceho stanoviska Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých okrem iného

„určujúcim pri hľadaní práva má byť, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení všeobecných súdov. Je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadnuť na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex officio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Dobré mravy pôsobia ako korektív najmä v takých situáciách, kedy sú práva a povinnosti strán právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe. Sociálno-právne chápanie zmluvnej slobody sa môže uplatniť len za predpokladu približne vyváženého pomeru síl účastníkov zmluvy a len za tohto predpokladu sa môže stať prostriedkom primeraného vyrovnania záujmov, ako už bolo vyslovené niekoľkokrát aj v rozhodnutiach ÚS SR.

Všeobecne je potrebné rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom mal by túto skutočnosť namietat'. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu (bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje), že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom

právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa (obdobne to ustálila aj rakúska právna prax). Ako judikoval aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp.zn. Pl ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012 súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodných používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, po nich nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. Tu najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. IV. ÚS 457/10 zo dňa 18.7.2013, ktorý sa nestotožnil so záverom všeobecného súdu, že nie je možné po indosácii zmenky vznášať kauzálne námietky, ak nie sú splnené podmienky § 17 ZZŠ (ak nadobúdateľ nekonal vedome na škodu dlžníka). Konštatoval, že v prípade spotrebiteľov nie je možné odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Označil za výkladovú svojvôľu, ak súd zobral za základ pre svoje rozhodnutie záver, že v prípade nesplnenia dispozície § 17 ZZŠ, nie je možné ku kauzálnym námietkam prihliadať. Nemecká judikatúra dokonca v konkrétnom prípade označila odvolanie sa žalobcu na § 17 ZZŠ za zneužitie práva.

Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 290/15 zo dňa 16. 9. 2015, vychádzajúc z obsahovo totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v SR, konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadnuť aj k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov, o ktorých sa jednalo v prípade dotknutia práv v prejednávanej veci konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, potom všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že nemá dôvod odkloniť sa od takýchto všeobecne akceptovaných výkladových pravidiel členských štátov EÚ. Tu je potrebné tiež akcentovať už v citovanom českom ústavnom náleze sp. zn. IV. ÚS 457/10 vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovolenie dané právom a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.“

Ak prvostupňový súd z dôkazov realizovaných spôsobom súladným s Nariadením i O.s.p. privodil záver o tom, že na strane odporcu je spotrebiteľ, a vyvodil dôsledky z obsahu spotrebiteľskej zmluvy i dohody o vyplňovacom práve, majúce za následok zamietnutie podaného návrhu v prevyšujúcej časti, je jeho záver správny.

I odvolací súd je toho názoru, že obsah článku 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru - Dohody o vyplňovacom práve k zmenke je pojatý do formulárovej zmluvy. Dohoda o vyplňovacom práve k zmenke nebola individuálne vyjednaná. Povinnosti úverového dlžníka nahrádza navrhovateľom zdôrazňovaný abstraktný zmenkový záväzok. Aj bez poukazu na aplikáciu § 4 ods.6 zák. č. 258/2001 Z. z. (v znení účinnom ku dňu vystavenia predmetnej zmenky) je preto možné v tejto veci konštatovať, že vo svojej podstate článok 17

Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je svojim obsahom a účelom obchádzaním zákona na ujmu práv spotrebiteľa. Súdna prax v niekoľkých svojich rozhodnutiach (napr. NS SR 4Obo161/2007) judikovala, že obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon neodporuje síce výslovnému zneniu zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. O nedovolenosť a teda aj o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ide tiež v prípade, keď sa tento prieči dobrým mravom. Obchádzanie zákona spočíva i v zámernom použití prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, keď sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerné dosiahol výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiadúci.

Z neplatnej dohody o vyplňovacom práve k zmenke nemohol preto platne vzniknúť ani zmenkový záväzok.

Správny je aj výrok o trovách konania. Neúspešný žalobca nemá právo na náhradu trov konania a úspešnej žalovanej trovy konania nevznikli, preto prvostupňový súd správne žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

Z týchto dôvodov podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti t.j. vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti i o náhrade trov konania.

Žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný a žalovanej preukázateľné trovy v súvislosti s odvolacím konaním nevznikli. Preto odvolací súd pri aplikácii ust. Čl. 16 Nariadenia i ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. náhradu trov odvolacieho konania žalovanej nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.